

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	9
1. BEZPIECZEŃSTWO MIĘDZYNARODOWE I NARODOWE ORAZ KONFLIKTY I SYTUACJE KRYZYSOWE NA ŚWIECIE	13
1.1. Postrzeganie bezpieczeństwa w wymiarze międzynarodowym i narodowym po zimnej wojnie	18
1.2. Operacje i misje jako czynniki bezpieczeństwa międzynarodowego	29
1.3. Konflikty i sytuacje kryzysowe we współczesnym świecie	38
1.4. Rodzaje i klasyfikacja zagrożeń bezpieczeństwa	50
2. AFRYKA KONTYNENTEM WYZWAŃ DLA BEZPIECZEŃSTWA GLOBALNEGO, NATO i UNII EUROPEJSKIEJ	58
2.1. Afryka – podział i znaczenie geostrategiczne kontynentu	58
2.2. Afryka jako obszar zainteresowania wybranych państw	65
2.3. Główne problemy bezpieczeństwa państw kontynentu afrykańskiego	72
2.3.1. Problemy społeczno-ekonomiczne	73
2.3.2. Spory, sytuacje kryzysowe, konflikty i wojny w Afryce	75
3. OKREŚLENIA POTENCJAŁU KRYZYSOWEGO PAŃSTW KONTYNENTU AFRYKAŃSKIEGO METODĄ ANALIZY WIELOZMIENNEJ	82
3.1. Uzasadnienie wyboru przestrzeni badań, kategorie zagrożeń bezpieczeństwa i wskaźniki oceny potencjału kryzysowego	82
3.2. Kryteria oceny wskaźników (zmiennych diagnostycznych) oraz ocena syntetyczna potencjału kryzysowego	89
3.3. Matryce pojedyncze i zbiorcze oceny potencjału kryzysowego państw kontynentu afrykańskiego oraz prezentacja graficzna wyników	92
3.4. Weryfikacja wyników analizy wielozmiennej potencjału kryzysowego	95
4. WSKAŹNIKI (ZMIENNE DIAGNOSTYCZNE) I ZASADY ICH OCENY NA PODSTAWIE PAŃSTW AFRYKI	99
4.1. Zagrożenia polityczne, wskaźniki ich identyfikacji oraz ocena potencjalnej „zapalności” kryzysowej	100
4.1.1. Położenie geopolityczne (<i>geopolitical position</i>)	102
4.1.2. System władzy (<i>forms of government, government type – democratic governance</i>)	103
4.1.3. Granice/ spory terytorialne (<i>Boundaries/ considerable territorial, claims territorial</i>)	104
4.1.4. Eksklawy/ enklawy (<i>exclave/ enclave</i>)	107
4.1.5. Separatyzm (<i>separatism</i>)	108

4.1.6. Nacjonalizm/ ekstremizm (<i>nationalism/ extremism</i>)	109
4.1.7. Stosunki z sąsiednimi państwami (<i>relations from neighbouring states</i>)	110
4.2. Zagrożenia środowiskowe (naturalne), wskaźniki ich identyfikacji oraz ocena potencjalnej „zapalności” kryzysowej	112
4.2.1. Zagrożenia hydrometeorologiczne (<i>hydrometeorological disasters</i>)	115
4.2.2. Zagrożenia geologiczne (<i>geophysical disasters</i>)	116
4.2.3. Zagrożenia endemiczne (<i>endemic threats</i>)	118
4.2.4. Podstawy do samowystarczalności żywnościowej (<i>basis to food self – sufficiency</i>)	120
4.2.5. Zasoby wody (<i>supplies of water</i>)	121
4.2.6. Zasoby surowców strategicznych (<i>supplies of strategic materials</i>)	122
4.3. Zagrożenia społeczno-kulturowe, wskaźniki ich identyfikacji oraz ocena potencjalnej „zapalności” kryzysowej	124
4.3.1. Konflikty społeczne (<i>social conflicts</i>)	126
4.3.2. Struktura wieku ludności (<i>population by age</i>)	129
4.3.3. Wzrost liczby ludności (<i>population growth rate</i>)	130
4.3.4. Koncentracja ludności (<i>concentration of population</i>)	131
4.3.5. Migracje ludności i uchodźcy (<i>migrations of population and refugee</i>)	132
4.3.6. Mniejszości narodowe/ grupy etniczne/ plemiona/ klany (<i>national minorities/ ethnic groups/ tribes/ clans</i>)	135
4.3.7. Zdrowotność/ epidemie/ pandemie (<i>health/ epidemics/ pandemics</i>)	136
4.3.8. Różnicowanie religijne (<i>religious differentiation</i>)	138
4.3.9. Fundamentalizm religijny (<i>religious fundamentalism</i>)	140
4.3.10. Terroryzm (<i>terrorism</i>)	141
4.3.11. Przestępczość zorganizowana i korupcja (<i>organized crime and crruption</i>)	142
4.3.12. HDI – wskaźnik rozwoju społecznego (<i>Human Development Index</i>)	144
4.4. Zagrożenia ekonomiczne, wskaźniki ich identyfikacji oraz ocena potencjalnej „zapalności”	146
4.4.1. PKB na mieszkańca (<i>GDP per capita</i>)	148
4.4.2. Poziom inflacji (<i>inflation</i>)	150
4.4.3. Dług zewnętrzny (<i>debt-external</i>)	151
4.4.4. Skala ubóstwa (<i>poverty rates and Human Poverty Index – HPI</i>)	152
4.4.5. Bezrobocie (<i>unemployment rate</i>)	153
4.4.6. Tempo wzrostu produkcji (<i>growth of production</i>) lub realny wzrost PKB (<i>real growth rate – GDP</i>)	154
4.4.7. Bezpieczeństwo energetyczne (<i>energy security risk</i>) – wskaźnik ESI (<i>Energy Security Index – ESI</i>)	155
4.4.8. Bezpieczeństwo żywnościowe (<i>Food Security Index – FSI</i>)	156
4.4.9. Narkotyki – uprawa, handel (<i>drugs – cultivation, trade</i>)	158

4.4.10. Problemy ekologiczne (<i>ecological problems; environment – current issues</i>)	161
4.4.11. Struktura handlu (<i>structure of trade</i>)	162
4.4.12. Zagrożenia technologiczne – ryzyko katastrof (<i>technological threats – the risk of catastrophes</i>)	163
4.5. Zagrożenia militarne, wskaźniki ich identyfikacji oraz ocena potencjalnej „zapalności” kryzysowej	164
4.5.1. Potencjał militarny (<i>military potential</i>)	166
4.5.2. Posiadanie i proliferacja BMR (<i>possession and proliferation, arms control and disarmament</i>)	167
4.5.3. Wydatki militarne na mieszkańca (<i>military expenditure per capita</i>)	169
4.5.4. Aktywność militarna (<i>military activity</i>)	170
4.5.5. Procentowy udział wydatków militarnych w PKB (<i>military expenditures – percent of GDP</i>)	171
4.5.6. Cywilna kontrola nad armią (<i>civil control over the armed forces</i>)	172
4.5.7. Ryzyko intensywności konfliktów (<i>conflict intensity and risk</i>)	173
ZAKOŃCZENIE	177
BIBLIOGRAFIA	180
ZAŁĄCZNIKI	185